

Jaarverslag 2021 van de Vereniging Oud Ede

Algemeen

Ook 2021 was een jaar waarin verenigingsactiviteiten werden gedomineerd door ja of nee een opleving in de een of de andere variant van Covid 19. We raakten gewend aan bestuursvergaderingen die fysiek door mochten gaan en aan vergaderingen vanaf een scherm.

Gelukkig verscheen ons blad De Zandloper wel viermaal. Het lukte de werkgroep bibliotheek om een nieuw initiatief te starten voor de verkoop van boeken die wij dubbel hebben.

In 2021 was er alleen op 22 september een lezing mogelijk die we koppelden aan de ALV over onze nieuwe statuten. Ron Reitsma liet met mooie foto's vanuit het buitengebied vele mooie en soms vergeten plekken zien. Gelukkig bleek het ook mogelijk om op 30/9 met de vrijwilligers van de Vereniging en het HME een boeiend stadsbezoek aan Wageningen te brengen. De vrijwilligers ontvingen daar het mooie boek van Adriaan Blaas: "Zwerftocht over de Veluwe"

Voor zover mogelijk werkte de werkgroep VOE-100 jaar verder aan haar documentaire over 100 jaar vereniging.

Van de Vereniging

- **De Algemene Ledenvergadering 2021:** Vanaf 18 maart werden de jaarstukken van de Vereniging aan de leden, per mail of schriftelijk, voorgelegd. Na beantwoorden van enkele vragen via digitale of schriftelijke stemming op 19 april goedgekeurd.
- **Een tweede Algemene Ledenvergadering** was op 22 september met als enig agendapunt het vaststellen van nieuwe statuten voor de Vereniging. De leden werden digitaal of per post geïnformeerd over de aangebrachte wijzigingen. Op de ALV was men het heel snel en unaniem eens over de voorgestelde statuten waardoor er extra tijd was voor de presentatie van Ron Reitsma. De statutair verplichte tweede ALV op 18 oktober werd door vijf leden bezocht die de nieuwe statuten unaniem bevestigden.
- **Ledental:** De Vereniging kende op 1 januari 2022 652 gewone en 37 bijzondere leden. Er werden 36 mensen lid van de Vereniging waardoor een groei met 15 leden.
- **De Website:** Onder www.oudede.nl kwam eind februari onze nieuwe website op het net. Op de website zijn De Zandlopers doorzoekbaar en is onze collectie rechtstreeks te vinden evenals van onze bibliotheek alle titels en schrijvers.

- **Facebook:** De website kent een aparte facebook-knop waarmee je op onze groepspagina komt. In het verslagjaar zijn wij door de grens van 1000 volgers gebroken. Op vragen, zoals “De vraag van de week”, wordt goed gereageerd. Paul van der Hart beheert deze pagina.
- **Cultura Erfgoed:** Onze bibliotheek is gevestigd op de tweede verdieping bij Cultura Erfgoed. Cultura Erfgoed is een kenniscentrum met een beperkte expositieruimte waarin het HME in 2021 twee exposities heeft georganiseerd. Vanwege Corona is de expositie met foto's van Marten Idema verlengd.
- **Scannen documenten:** De Vereniging heeft een grote documentatie opgeslagen in mappen en bewaard in het Gemeentearchief. Deze documentatie wordt door enkele vrijwilligers gescand en komt daarmee digitaal beschikbaar.
- **Legaat:** In dank ontving de Vereniging een legaat van wijlen mevrouw J.H. Tijssen-van Loo

Bijzondere activiteiten

- De klankbordgroep Omgevingsplan De Zuid-Ginkel werd met digitale vergaderingen voortgezet. De gemeenteraad heeft het omgevingsplan vastgesteld
- Waterpompen in het Centrum van Ede: In oktober 2021 is op het Maandereind een historisch verantwoord vormgegeven pomp in werking gesteld.
- In Lunteren en Ederveen zijn twee plantsoenen benoemd naar verzetsmensen: Voor het Westhoffhuis het Gebroeders van der Mheenplantsoen en in Ederveen het Gerard Lambertplantsoen. In 2016 besloot het college van B&W op advies van een werkgroep waaraan ook de Vereniging deelnam om de straten, 15 in getal, op de voormalige Simon Stevin kazerne te noemen naar Edese mensen uit het verzet. Het college besloot ook straten in de buitendorpen naar verzetsmensen te benoemen. Voor Lunteren en Ederveen is die belofte nu ingelost. Voor Bennekom nog niet; daar wachten Simon van den Bent, Jan Willem Schouten en Peter Roseboom nog op een nieuwe straat of plein.
- Gelukkig lijkt de boerderij Pothoven (rijksmonument) gered van verder verval. De boerderij is aangekocht door een particulier die een prachtig herstelplan gaan uitvoeren.
- Wij zijn betrokken bij een onderzoek naar de staat van monumentale graven op de Algemene Begraafplaats. Er is een mooi rapport met goede aanbevelingen uit voortgekomen dat voor uitvoering helaas moet wachten op een nieuwe gemeenteraad en een nieuw College van B&W. De Vereniging ziet graag dat niet alleen monumentale en oorlogsgraven worden bewaard maar ook de graven van gewone door oorlogsgeweld omgekomen burgers, zoals de slachtoffers van de september bombardementen op Ede Zuid.

Van het bestuur

Het bestuur kwam in elf bestuursvergaderingen bijeen en daarnaast drie keer in een gezamenlijke bestuursvergadering met het Historisch Museum Ede.

Naast de al genoemde onderwerpen kwam onder meer ter tafel:

- De Open Monumenten Dag met de Vereniging als medeorganisator.
- De Vereniging ontving in dank een aanzienlijk aantal waardevolle objecten. (Zie bijlage). Wij zijn daar blij mee en laten ons ook in 2022 graag verrassen.
- Presentatie van de Vereniging op burendag 25/9 in Kernhem.

De Zandloper

De vier nummers van jaargang 49 (2021) van De Zandloper, uitgave van de Vereniging Oud Ede, telden in totaal 128 tekstpagina's met - naast vaste rubrieken als Verenigings- nieuws en Agenda - artikelen en artikeltjes betreffende de geschiedenis van de gemeente Ede, van eeuwen geleden tot het recente verleden. De redactie streeft ernaar elk nummer zo gevarieerd, verrassend en lezenswaardig mogelijk te maken. Enkele opvallende artikelen uit jaargang 49 waren:

- De huisvesting van beroepsmilitairen;
- Ede in de tijd van de Plooierijen;
- Het belang van het lokale verhaal;
- Machinefabriek Bruijn de Jong;
- De Gelderse Vallei en de vijvers van Veldhuizen;
- De Eerste en Tweede Parkdwarsweg;
- Isabella Leeson, een maatschappelijk gedreven kostschoolhoudster.

Carel E.H.J. Verhoef, auteur van 'Ede 1850-1900. Een Veluws dorp op de drempel van de moderne tijd', ontleende aan zijn boek een aantal gesproken columns voor Radio Ede FM; voor De Zandloper bewerkte hij ze tot een serie artikelen: Een halve Eeuw Ede, gestart in het eerste nummer van 2020 en doorlopend in 2021.

Alle artikelen in De Zandloper (vanaf 1972) kunnen worden nagelezen op de vernieuwde website van de VOE: www.oudede.nl.

De redactie bestond in 2021 uit Joyce van den Berg, Frans van Oort en Hans Post (eind- en opmaakredacteur). Contactpersoon tussen het bestuur van de Vereniging en de redactie was Simon van de Pol.

De redactie van De Zandloper vergaderde in 2021 slechts één keer fysiek. Als gevolg van de coronacrisis moest het overleg over drie nummers plaatsvinden via e-mail.

Een ander gevolg van de corona-maatregelen was, dat historisch onderzoek in archieven e.d. vrijwel onmogelijk was. Voor De Zandloper betekende dit, dat de aanvoer van nieuwe kopij vrijwel stilviel. Gelukkig was de voorraad in portefeuille nog zodanig, dat het verschijnen van De Zandloper niet in gevaar kwam.

Werkgroep Geschiedenis.

De werkgroep kwam vanwege corona niet bijeen.

De werkgroep bestond naast Marjo van den Berg namens het gemeentearchief per ultimo verder nog uit: Joyce van den Berg, Kees van Lohuizen, Janny Bloembergen en Simon van de Pol bleef voorzitter/secretaris a.i., Patty Gonggrijp vertegenwoordigde het bestuur van de Vereniging.

De werkgroep inspireert elkaar in en tot het doen van onderzoek naar onderdelen uit de Edese geschiedenis, en is op zoek naar nieuwe leden.

Werkgroep Monumenten.

De werkgroep is dit jaar vier keer bijeengekomen en bestond uit Arie de Leeuw, Theo Boessenkool, Wim van Ginkel, Hanneke Kruidhof en Wim Bruijnes (vertegenwoordiger bestuur).

Open Monumenten Dag (OMD) op 11 september.

In de gemeente wordt de OMD georganiseerd door het comité OMD. De Vereniging werd hierin vertegenwoordigd door Arie de Leeuw en ad hoc Wim Bruijnes. Het HME werd vertegenwoordigd door Gilbert Gemert.

Er was rond het thema "Mijn monument is jouw monument" een mooi programma samengesteld dat naast de "vaste" monumenten (Oude kerk, Concordiamolen, Keetmolen, Doesburgermolen met oogstfeest) bestond uit een opengestelde onderofficierswoning aan de Klinkenbergerweg en het voormalige NPB-kerkje aan de Ericalaan. Ook kon er een wandeling begeleid door de gidsen Regien Knol en Theo Boessenkool in Tuindorp Vooruit gemaakt worden.

In totaal waren er, afgerond, 1425 bezoekers: Oude Kerk 200, Concordiamolen 45, Keetmolen 55, Doesburgermolen met oogstfeest 1000, onderofficierswoning 40, het NPB-kerkje 65, wandeling Tuindorp 15. De gemeente stelde een budget van € 500 beschikbaar als tegemoetkoming in de te maken kosten.

De werkgroep is verder betrokken geweest c.q. nog steeds betrokken bij:

- Waterpompen centrum Ede.
De VOE zet zich samen met de Buurt Ede en Veldhuizen en Ria Maliepaard al een paar jaar in voor het plaatsen van niet moderne dorpspompen in het Centrum van Ede. De eerste waterpomp die aan dit criterium voldoet is aan het Maandereind geplaatst en op 4 oktober door wethouder van der Schans onthuld. Simon van de Pol en Wim Bruijnes waren daarbij aanwezig.
- "Gebiedsplan de Ginkel".
Een aantal projecten binnen het Gebiedsplan is verder uitgewerkt. De Vereniging is met name bezorgd over de uitbreiding van de parkeerplaats aan de noordzijde van de N224 en het afsluiten van delen van het bos.

- Villa Richmond
De restauratie van villa Richmond is voltooid. Het is met een passende aanbouw in gebruik genomen als kleinschalig woonhuis van zorgorganisatie Wonen bij September.
- Tuindorp Vooruit.
Woonstede maakt plannen voor woningbouw in de tuinen van het gemeentelijk monument. Na de situatie ter plekke bekeken te hebben en contact met de gemeente en Woonstede is besloten om samen met Erfgoedvereniging Heemschut hier actie op te ondernemen.
- Wildwal.
Naar aanleiding van de beschadiging van de wildwal bij congrescentrum “De Werelt” heeft de VOE, mede namens 9 andere organisaties, een verzoek bij de gemeente ingediend om de wildwal als monument te benoemen. Door de vele eigenaren van de grond is dit echter lastig en kiest de gemeente voor planologische bescherming. Dit betekent dat de gronden ter plaatse van de wildwal op de verbeelding van het bestemmingsplan worden voorzien van een functieaanduiding of dubbelbestemming, inclusief bijbehorende beschermende regeling.
- Cultuur Historische Waarde Kaart van de gemeente.
Op basis van de informatie die de VOE heeft verstrekt zijn in de Cultuur Historische Waarde Kaart markeringen opgenomen aangevende de positie van: pollen, limietpalen militaire terrein, grens/jacht-palen de Valouwe, grenspalen Torck van Rosendaal, grenspaal gemeente Ede en Lunteren, grenspalen gemeente Ede met provincie, Renswoude en Apeldoorn, drenkkuilen Renkumse (Hartense) beek, RD-punten.
- Herinrichting Stadspark Ede.
Er zijn ideeën voor het herinrichten van het “Stadspark”. De Vereniging en anderen hebben hun zorgen geuit richting de gemeente om de mogelijke aantasting van de gedenkfunctie van het gebied bij het Mausoleum. Ook met het servituut op de Paasberg, dat betrekking heeft op het recht van vrij uitzicht vanaf de VVV-bank in westelijke richting, moet rekening gehouden worden.
- Bedreiging molenbiotoop Keetmolen.
De geplande hoogbouw op de hoek van de Stationsweg/Ariënsweg en op termijn mogelijk ook op de plaats van het parkeerterrein aan de noordzijde van het huidige station zijn een gevaar voor de molenbiotoop. De Vereniging heeft de molenaars desgevraagd toegezegd om gezamenlijk op te trekken.

Werkgroep Bibliotheek:

De werkgroep bestond uit Dick Kranen, die zich speciaal bezighoudt met de verkoop van boeken die wij dubbel hebben, en Corry Davans en Frans Toonen. Zij zijn op afspraak aanwezig bij de bibliotheek in Cultura Erfgoed. In deze Coronatijd is daar nauwelijks gebruik van gemaakt.

Er zijn 22 publicaties toegevoegd aan de collectie. De Vereniging heeft een collectie van ruim 1000 boeken. Al deze boeken hebben betrekking op een of meerder aspecten van (de geschiedenis van) Ede. De boeken die uitgegeven zijn vóór 1946 kunnen ingezien worden in de studiezaal van het Gemeentearchief van Ede. Alle andere titels zijn ter inzage in Cultura Erfgoed.

Omdat de boeken veelal niet vervangbaar zijn worden ze niet uitgeleend, maar kunnen ter plekke gelezen worden. Ook is het mogelijk om (tegen betaling) een kopie of scan te laten maken van een of meerdere pagina's.

Sinds januari 2021 zijn alle bibliotheekboeken te vinden op de website van de Vereniging. (<https://www.oudede.nl/bibliotheek/>)

De Vereniging ontvangt graag schenkingen van boeken over Ede. Ze worden opgenomen in de collectie wanneer ze nog niet aanwezig zijn. Boeken die in bezit zijn worden weer verkocht aan liefhebbers.

Van deze dubbele boeken staat een overzicht en hoe te kopen op onze website (<https://www.oudede.nl/2e-hands-boeken/>). Daarnaast heeft Dick Kranen gezorgd voor aansluiting bij het Boekwinkeltje op internet, waar wij bij wijze van proef 100 titels te koop aanbieden. (<https://www.boekwinkeltjes.nl/v/bibvoe/>)

De documentatiemappen van de Vereniging worden gedigitaliseerd. Inmiddels zijn ca. 100 mappen, dat wil zeggen ca. 3500 items, gescand. Een overzicht van alle documenten is terug te vinden op onze website (<https://www.oudede.nl/documentatie-overzicht/>) en de gedigitaliseerde stukken kunnen worden aangevraagd via info@oudede.nl.

Bijlage: Schenkingen in 2021

- Kaarten van Ede: 1 uit 1925, 3 van later datum. Schenker: dhr. Tubbing - Veghel
- Theepot en theelicht met dessin in de trant van Marjolein Bastin. Schenker: M. Janssen - Ede
- Diverse werken van Wim Mulder: vier kerstkaarten ingelijst, drie pentekeningen, een pastel ingelijst (Otterlo), een litho (vliegdenen) Schenker: A. Melissen - Ede
- Professioneel vergrotingsapparaat, video's van 5 mei-defilé. Schenker: Rob Sloof - Ede
- Diverse boeken en ansichtkaarten. Een fotoalbum ter gelegenheid van een defilé in Ede. Vaasje met afbeelding van Grootestraat uit ca. 1920. Schenker: Mev. J. Sieves, kleindochter van burgemeester Oldenhof
- 16 grote foto's van huizen aan de Stationsweg in Ede. Schenker: Keus makelaardij, Jan Paul v/d Hoef - Ede
- Servetring, feesttrommel, lampetkan, levensverzekeringsspolis, kaarten van winkeliers die iets gaven, spaarbankboekje met eerste inleg van F 2,50, artikel uit de krant, geboortekaartje met oranje letters, brief van het oranjecomité. Deze giften heeft de schenker ontvangen in verband met zijn geboorte op dezelfde dag als Prinses Christina. Schenker: G.W. Veenendaal - Wezep (geboren 18-2-1947, in Ede)
- ENKA-klok. Schenker: Dhr. Rothuis - Ede
- Diverse boeken over Ede. Schenker: Riet Beuker - Ede
- Boekje over Horsa zweefvliegtuig. Schenker: Rob van Dam - Ede
- 21 Oude ansichten van Ede. Schenker: Mevr. N. Jacobsen - Ede
- Boek: 'Veertien personen, veertien verhalen'. Schenkers: Anne Rittersma, Enna Schut en Annejet Vonk - Ede
- 5 Aquarellen van J.D. Pijper, jurist. Woonde aan Bezuidenhout te Ede. Schenker: Mevr. P. Prins
- Schilderij van Zwerus de Nooij, 2 overlidensberichten van de broers van Steenbergen - verzetsstrijders, bevrijdingslied. Schenker: Johan de Nooij - Lith
- Ontwerptekening van huis bij de Gemeente Gasfabriek. Via André Hartgers, geschonken door Marijke Moulton - Ede
- Diverse foto's en boeken, o.a. foto's die betrekking hebben op de acties van het COT (Compagnies Oefenterrein) in 1991. Schenker: Historische Vereniging Oud Wageningen
- 10 theelepeltjes mbt Ede. Schenker: Rein Nijhoff, via Gemeentearchief Ede.
- cd-verzameling (114 stuks) van de ENKA-reünievereniging. Schenker: Willem van Welie - Ede
- Plaquette t.g.v. het 60-jarig bestaan van De Kroon Bouwmaterialen en Betonfabriek. Schenker: Henk Verhoef - Ede
- Groene stoffen tas met opdruk: Edese apotheken dicht bij huis. Schenker: Ed Vernooij - Ede
- Koperen wandplaat met afbeelding Oude Kerk. Schenker: Frans Toonen - Ede
- Aquarel van Wim Mulder: boerderij van R. Melissen. Foto van Wim Mulder in dienst. Schenker: A. Melissen - Ede
- Diverse boeken over de Enka, monsters Cellulose. Schenker de heer Spies - Ede
- Handgemaakt knikkerbord vervaardigd door Johannes Gijsbertus Schreuder, timmerman in Wekerom. Schenker: Corry Davans - Ede
- 7 Boekwerken met de administratie Edese ondernemers, waaronder 4 smidsboeken van de firma Steinmeier. Schenker: Hetty Blaauw - Ede
- Het archief van het voormalig (Streek)VVV: Schenker: Wim Jacobs - Ede